

Дәлелді медицина және фармакология кафедрасы
Семей Мемлекеттік Медицина Университеті

СӨЖ

Тақырыбы: Жүйелі қателер туралы ұғым

Орындаған: Іргебаев Н.Б.

322-топ, ЖМФ

Тексерген: Искакова А.М

СЕМЕЙ 2015ж .

Жоспар:

I.Кіріспе бөлім

II.Негізгі бөлім

Жүйелі қателер туралы түсінік

Жүйелі қателердің түрлері

Жүйелі қателерді жою жолдары

III.Қорытынды

Қолданылған әдебиеттер

Жүйелі

- Бұл шынайы мағынасынан зерттеу нәтижесін жүйелік ауытқуы. Кездейсоқ емес факторлардың әсерінен пайда болады.

Кездейсоқ

- Мәні өзгермелі, кездейсоқ қателерден пайда болатын қатені айтамыз.

Жүйелі қателердің түрлері

- Науқастарды алғанда ережесі бұзылған кезде пайда болатын қате(selection bias)
- Таңдаудың жүйелік қатесі
- Іріктеудің қатесі
- Зерттеу нәтижесін талдау кезінде дұрыс бағаланбаған әдістен пайда болатын жүйелі қате
- Қасарланған факторлардың әсерінен туындайтын қателер
- Плацебоның әсерінен пайда болатын қате
- Аспаптық қате
- Сыртқы орта факторларын ескермегендегі қате

- **Науқастарды алғанда ережесі бұзылған кезде пайда болатын қате (selection bias)**- жалпы популяцияға репрезентативті болып есептелмейтін топта зерттеліп жатқан топқа қосқанда пайда болады. Бұл қатеде 2 салыстырып жатқан топтар жалпы сипатымен ажралып қана қоймай, зерттеулердің нәтижелеріне басқада факторлар әсер етеді. Яғни қатысушылар әртүрлі популяциядан алынады.

- **Зерттеу нәтижесін талдау кезінде дұрыс бағаланбаған әдістен пайда болатын жүйелі қате-салыстырып жатқан топта науқастар бірдей зерттеліп жатпаса (диагностиканың әртүрлі әдістері) немесе субъективті баға дұрыс берілмеген кезде пайда болады.**
- Мысалы: 2 топтағы адамдардан анамнезді дұрыс жинамағанда пайда болады.

- **Қасарланған факторлардың әсерінен туындайтын қателер-** зерттеліп жатқан факторлар тығыз байланысты болады. Бұл қателерді зерттеу қорытындыларын талдаған кезде есептелуі керек.
-

- Мысалы: топтардың арасында ауруына байланысты әлеуметтік жағдайының әсерін зерттесек, салыстырып жатқан топтағы басқа қауіпті факторды ескермегенде пайда болады.

Өлшем құралдарының дәлділігіне байланысты аспаптық қате- өлшем құралдарының жетілдірмеуіне және өлшем құралдарының элементтерінің дұрыс қондырылмауына байланысты пайда болатын техникалық қателер.

- **Сыртқы орта факторларын ескермегендегі қате-қолданылатын аспаптың құрылымын толық білмегеннен, әсер ететін фактордың кездерін білмегеннен, температураның тұрақты болмауы.**

- **Статистикалық моделдеу**
-
- **Өзгермелер септігінің әсерін бір уақытта есепке алғанда, байланыс күшімен әсер ету эффектисін бағалау үшін қолданылады.**
- **Әрекетті жасыру**
- **Ашық зерттеулерде, РКБ- зерттелуші бақылау тобы қандай ем қабылдап жатқанын біледі.**
- **“Қарапайым соқыр әдісте” науқас қандай ем қабылдап жатқанын білмейді.**
- **“Екі жақты соқыр әдісте” науқаста зерттеуші де қандай ем екенін білмейді.**
- **“Үш жақты соқыр әдісте” үш тұлғаға да ем белгісіз болады.**

- **Жүйелі қателік немесе қиыс кету (bias)** – бұл жүйелік (кездейсоқ емес, бір бағытты) шын көрсеткіштерден ауытқу қорытындылары.
-
- Жүйелі қатені анықтаудың бірнеше, жолдарын қарастырайық. Жүйелі қатені анықтау мен оны жоюдың әдістеріне қарап қатені үш топқа бөліп қарастырайық.
- 1. Болу себептері және мәндері белгілі жүйелі қателер. Қатенің бұл түрі түзетулер енгізу арқылы оңай жойылады.
- 2. Болу себептері белгілі, бірақ мәндері белгісіз жүйелі қателер. Қатенің белгісіз мәнін өлшем кезінде анықтайды немесе арнайы тәжірибе жүргізіп табады. Жүйелі қатенің бұл түріне аспаптық қателер, өлшем әдістерінің қатесі, т.с.с жатады.

- Жүйелі қателердің әсерін болдырмау және дұрыс қорытынды жасауға бағыттылған клиникалық бақылаулардың нұсқаулары мен қолдану тәсілдерін іске асырудың мүмкіндігін қалыптастыру клиникалық эпидемиологияның бірден-бір мақсаты болып табылады.

- Жүйелі қателер кездейсоқ қателерге қарағанда анағұрлым қауіпті, себебі олар қорытынды көрсетеді. Бұл жағдайдың ары қарай дамуына айтарлықтай әсер етеді. Жүйелі қателер әдейі жасалған және байқаусыз жіберілген болып бөлінеді. Жүйелі қатенің құрамы мәліметтерді жинағанда адамдардың өз жастарын шамамен жинақтап айтуын байқаусызға жатқызуға болады.
- Әдейі жіберілген қате фактілерді қасақана бұрмалағанда байқалады. Мысалы, кқптеген адамдар өз табыстарының мөлшерін азайтып көрсетеді.

- Дәлелді медицинада статистикалыө мәліметтердің дұрыстығын қамтамасыз ету үшін бақылау бағдарламасы мен нұсқауларды тиімді жасау, барлық кәснпорындардағы , ұйымдардағы , мекемелердегі есепке алу мен нақты мәлімет беруді тексеріп тұру, мамандарды даялау және тиімді нақты бір ауруға дәрілерді шығару және халыққа ұсынудың өте маңызды мәселе екенін есепке ала отырып, кез келген маман қателерді жібермеуге тырысу керек.

- **Қолданылған әдебиеттер**
- Триша Гринхальх “ Основы доказательный медицины”
- Интернет көздері
- <http://inter-plus.ucoz.ru/>
-

A scenic landscape featuring a calm lake in the foreground, a dense forest of trees with autumn foliage in the middle ground, and rolling hills or mountains in the background. The sky is a clear, vibrant blue with a bright sun in the upper center, creating a prominent lens flare effect. The text "Назарларыңызға рахмет!" is overlaid in a bold, red, serif font, centered horizontally and partially overlapping the sky and the forest. The text is reflected in the still water of the lake.

**Назарларыңызға
рахмет!**